

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA
úsek inšpekčnej činnosti
Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

Správa
o stave a úrovni pedagogického riadenia, procesu a podmienok výchovy a vzdelávania
na gymnáziu v školskom roku 2013/2014 v SR

V školskom roku 2013/2014 boli vykonané komplexné inšpekcie s cieľom zistiť stav a úroveň pedagogického riadenia, výchovno-vzdelávacieho procesu a podmienok výchovy a vzdelávania v **29** gymnáziách (G), čo predstavuje 11,74 % z celkového počtu G v SR. Z kontrolovaných škôl bolo **5** G súkromných, **4** G cirkevné, **2** G s vyučovacím jazykom slovenským a maďarským, **3** G s bilingválnou slovensko-anglickou sekciami a **1** G s bilingválnou slovensko-nemeckou sekciami.

V ďalších **16** subjektoch (6,47 % z celkového počtu G v SR) školskí inšpektori sledovali **súlady školského vzdelávacieho programu so štátnym vzdelávacím programom** tematickými inšpekciami. Z nich bolo **11** G štátnych, **2** G súkromné a **3** G cirkevné. S vyučovacím jazykom maďarským bolo **1** G, **1** G s vyučovacím jazykom slovenským a rómskym a **2** bilingválne G so slovensko-talianskou a slovensko-španielskou sekciami. Zistenia z 29 komplexných a 16 tematických inšpekcií sú zapracované do časti **školský vzdelávací program** v Správe o stave a úrovni pedagogického riadenia, procesu a podmienok výchovy a vzdelávania na gymnáziu v školskom roku 2013/2014 v SR.

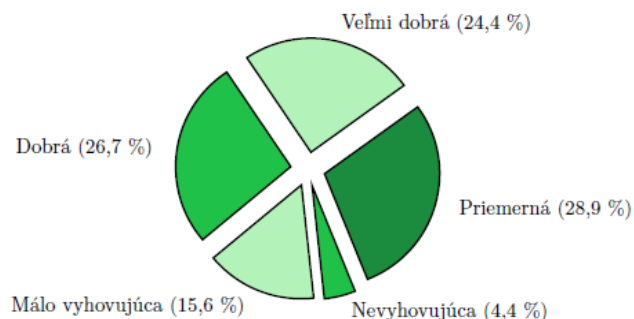
Žiaci kontrolovaných G sa vzdelávali v štvorročnej, osemročnej a bilingválnej forme štúdia v študijných odboroch 7902 J (7902 5) gymnázium, 7902 J 77 (7902 5 77) gymnázium – šport, 7902 5 76 gymnázium – telesná výchova, 7902 J 74 (7902 5 74) gymnázium – bilingválne štúdium.

Riadenie školy

Školský vzdelávací program

Východiskom pre vypracovanie **školských vzdelávacích programov (ŠkVP)** boli štátne vzdelávacie programy (ŠVP) pre stupeň vzdelania ISCED 2A a ISCED 3A kontrolované v **45** G. Celkové hodnotenie vypracovania ŠkVP bolo na priemernej úrovni. V 7 subjektoch bola úroveň vypracovaných ŠkVP hodnotená ako málo vyhovujúca, v ďalších 2 školách bola úroveň nevyhovujúca. ŠkVP týchto škôl neumožňovali realizovať výchovu a vzdelávanie v súlade s princípmi a cieľmi výchovy a vzdelávania.

Graf č. 1 *Percentuálny pomer výsledkov hodnotenia školských vzdelávacích programov (45 G)*

Pozitívne zistenia z kontrolovaných školských vzdelávacích programov

- stanovenie vlastných cieľov vychádzajúcich zo SWOT analýzy, analýzy školského prostredia a tradícií škôl

Negatívne zistenia z kontrolovaných školských vzdelávacích programov

- absencia učebných plánov alebo ich nedostatočné rozpracovanie v 31 % škôl
- nevypracovanie učebných osnov; nedostatočné rozpracovanie učebných osnov; nerealizovanie výchovno-vzdelávacieho procesu v súlade so ŠkVP v 46 % škôl

Štruktúra ŠkVP nezodpovedala požiadavkám školského zákona v 38 % škôl. Najčastejšie chýbali učebné osnovy (UO), plán kontinuálneho vzdelávania a podmienky ukončovania výchovy a vzdelávania. Viaceré školy nemali dostatočne vypracované jednotlivé súčasti ŠkVP, ich obsah bol nekonkrétny, používali nepresnú terminológiu. Vzdelávanie v nich sa nerealizovalo v plnej miere v súlade s požiadavkami rámcového učebného plánu (RUP) a obsahových a výkonových štandardov vyučovaných predmetov. Niektoré povinné súčasti, ktoré ŠkVP neobsahoval, boli vypracované ako samostatné vnútorné dokumenty školy.

Pozitívom bolo vymedzenie **vlastných cieľov** výchovy a vzdelávania (95 %). Zameriavali sa na kvalitnú prípravu na vysokoškolské štúdium rozvíjaním kompetencií, tvorivého myslenia a flexibility žiakov. Viaceré školy pokračovali v dlhodobých projektoch zameraných na rozvoj vzdelávania. V bilingválnych aj iných G deklarovali poskytnutie moderného jazykového vzdelania. Cirkevné G kládli dôraz na formovanie duchovných hodnôt a morálnych postojov žiakov. V 2 G získavali spätnú väzbu o plnení stanovených cieľov prostredníctvom vlastných autoevalvačných dotazníkov, pričom v jednom z nich využívali aj hodnotiace nástroje podľa publikácie Model sebahodnotenia práce školy vydanéj Štátnou školskou inšpekciou.

Učebné plány (UP) boli vypracované v súlade s RUP v 69 % škôl. Najčastejším nedostatkom boli chýbajúce alebo nedostatočne rozpracované vlastné poznámky k UP alebo poznámky k UP, ktoré nekorešpondovali s realitou. Vyskytlo sa aj nedodržanie stanoveného počtu vyučovacích hodín (v priebehu týždňa i celého štúdia). V 1 subjekte nedodrжали UP neodúčením stanoveného týždenného počtu hodín v príslušných ročníkoch uvoľňovaním žiakov z niektorých (posledných) vyučovacích hodín. Niektoré G (Bratislavský, Nitriansky, Trnavský kraj) spôsobom vytvárania alebo nevytváraním skupín žiakov na vyučovaní cudzích jazykov, telesnej výchovy/telesnej a športovej výchovy (TV/TŠV) alebo biológie porušovali platné školské predpisy. Povinné i voliteľné predmety boli na väčšine škôl zaradené do vzdelávacích oblastí. Školy využívali voliteľné predmety na posilnenie vyučovania cudzích jazykov, predmetov pripravujúcich žiakov na ďalšie štúdium alebo nových predmetov podporujúcich dosiahnutie vlastných cieľov školy (rozvoj sociálnych zručností, psychosociálny tréning, efektívny manažment, úžitková farmaceutika, geografia cestovného ruchu, rétorika ap.) Ojedinele bolo využitie disponibilných hodín neprehľadné. Pozitívom UP v 1 subjekte bolo zaradenie predmetov vyučovaných v 2 jazykoch (vo väčšej miere v slovenskom, menej v anglickom) s cieľom posilniť rozvíjanie cudzojazyčných komunikačných zručností žiakov osvojením odbornej terminológie.

Výrazne negatívnym bolo zistenie, že takmer polovica škôl (49 %) mala závažné nedostatky v **učebných osnovách**. V 10 G chýbali pre niektoré predmety UO úplne, alebo chýbali UO pre niektoré ročníky, iné G vykazovali značné nedostatky vo vypracovaní, resp. dodržiavaní UO. Mnohé mali obsahové i formálne nedostatky, neboli vypracované v podobe uceleného dokumentu, alebo boli vyhotovené v inom rozsahu, ako uvádzal konkrétny UP školy. Často neboli rozpracované najmenej v rozsahu vzdelávacieho štandardu. Niektoré témy v rámci UO nemali zrejmú súvislosť s tematickým celkom. Realizácia a organizácia účelových kurzov bola zväčša v súlade so ŠVP, v 2 G sa vyskytlo organizovanie kurzu pohybových aktivít v prírode v rozpore s platnými predpismi. Vypracovanie UO bolo v 1 G (Trenčiansky kraj) celkom nevyhovujúce. Ojedinelým bolo zistenie, že vo všetkých ročníkoch 4-ročného aj 8-ročného vzdelávacieho programu v predmete TV/TŠV vyučovali podľa totožných UO, čím nerešpektovali vekové osobitosti žiakov. Kvalitu výchovno-vzdelávacieho procesu ovplyvňovalo vypracovanie a realizácia prierezových tém. Viac ako tretina škôl (41 %) ich deklarovala formálne (prípadne v UO celkom absentovali), realizácia

nezodpovedala uvádzaným skutočnostiam. Najčastejšie nedostatky boli v nerealizovaní témy Dopravná výchova – výchova k bezpečnosti v cestnej premávke. Možno konštatovať, že vypracovanie a realizácia UO vo vyučovacom procese boli najslabším článkom ŠkVP. Pedagogické stratégie smerovali k rozvíjaniu kľúčových kompetencií žiakov, k čomu dávali dobrý predpoklad preferované metódy s vhodnými aktivizujúcimi zložkami vyučovania.

Súčasťou ŠkVP všetkých škôl okrem 1 G bolo vypracovanie organizácie **prijímacieho konania**. Obsahovalo informáciu o profilových predmetoch, o forme prijímacej skúšky a o podmienkach prijímania uchádzačov na vzdelávanie. Ojedinelé boli nesprávne citované školské predpisy týkajúce sa prijímacieho konania. Organizácia **ukončovania štúdia** a vydávanie dokladu o získanom vzdelaní nebola súčasťou ŠkVP v 6 G.

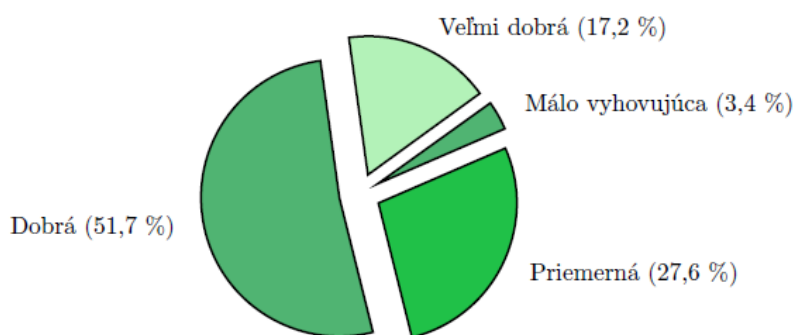
Žiakom so **špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami** (ŠVVP) školské programy ponúkali príležitosti na vzdelávanie zväčša v plnom rozsahu podľa ŠVP. Prevažná väčšina začlenených žiakov mala vypracované individuálne výchovno-vzdelávacie programy (IVVP), nie vždy na požadovanej úrovni vypracovania. Odborný servis zabezpečovali najčastejšie výchovní poradcovia v spolupráci s poradenskými zariadeniami, niekedy školskí psychológovia. Absentovanie podmienok, foriem a metód vzdelávania takýchto žiakov alebo nevypracovanie IVVP bolo pomerne zriedkavé.

ŠkVP vrátane neskorších úprav boli prerokované na zasadnutiach pedagogických rád a rád škôl a na webových sídlach spravidla zverejnené základné informácie s odkazom, kde sa nachádza kompletný dokument. V priestoroch škôl o mieste uloženia ŠkVP informovali viditeľné oznamy. Ojedinele sa vyskytlo nezverejnenie ŠkVP, nezaznamenanie vzniknutých úprav a zmien o revidovaní, citovanie neplatných školských predpisov a používanie neaktuálnej terminológie, čo znižovalo informačný potenciál a kvalitu vypracovania základného dokumentu školy.

Školské vzdelávacie programy boli na priemernej úrovni.

V 29 subjektoch sa okrem ŠkVP v oblasti riadenia kontrolovali aj pedagogické riadenie, vnútorný systém kontroly a hodnotenia, klíma a kultúra školy a služby školy.

Graf č. 2 Percentuálny pomer výsledkov hodnotenia **riadenia** (vrátane hodnotenia ŠkVP – 29 G)

Pozitívne zistenia z kontrolovaných škôl v oblasti riadenia škôl

- zabezpečenie odbornosti vyučovania vytvárajúce predpoklady pre kvalitné vzdelávanie a výchovu
- príprava a organizácia prijímacieho konania
- priaznivá klíma a kultúra škôl a rozvinutá spolupráca rodičov a školy
- poskytovanie kvalitných služieb školy
- mimoriadny záujem o školské a mimoškolské aktivity a veľmi dobrá úroveň ich realizácie

Negatívne zistenia z kontrolovaných škôl v oblasti riadenia škôl

- nízka efektivita vnútorného systému kontroly a hodnotenia zamestnancov
- nedostatočne a často formálne vykonávaná práca predmetových komisií
- nedôsledné vedenie pedagogickej a ďalšej dokumentácie

Pedagogické riadenie

Všetky sledované školy (29) mali vypracované zásadné dokumenty, vnútorné predpisy, pokyny a usmernenia súvisiace s riadením a činnosťou školy. Boli väčšinou komplexné a prerokované na zasadnutí pedagogickej rady. Vedenie **pedagogickej a ďalšej dokumentácie** však vykazovalo výrazné nedostatky (62 %) najmä v jej nesystematickom a nedôslednom vyplňaní. V záznamoch o vyučovaní cudzích jazykov sa v triednych knihách často vyskytol zápis učiva v cudzom jazyku, v jednotlivých predmetoch chýbali zápisy odučených hodín. Nezrovnalosti boli v evidovaní predmetov, ich názvov a hodinovej dotácie, objavoval sa nesúlad medzi zapísaným a preberaným učivom. Údaje v katalógových listoch neboli úplné, alebo nezaznamenávali v poznámkach aktuálne zmeny. Protokoly o komisionálnych skúškach neobsahovali kritériá hodnotenia, boli nekompletné alebo vedené na iných tlačivách, než boli vzory schválené ministerstvom školstva. Veľmi často sa vykonávala oprava chybných zápisov nekorektným spôsobom. Nedostatkom bolo aj menej časté uvádzanie neaktuálnych metodických pokynov na hodnotenie a klasifikáciu žiakov stredných škôl, nesprávnych názvov škôl alebo nesprávne označovanie tried. V niektorých školách bola časť pedagogickej dokumentácie vedená elektronicky.

Veľmi dobré zabezpečenie **odbornosti vyučovania** (97 %) bolo predpokladom pre kvalitný výchovno-vzdelávací proces. Neodbornosť sa objavila pri vyučovaní predmetov v anglickom alebo nemeckom jazyku v bilingválnych triedach alebo aj vo vyučovaní cudzích jazykov (CUJ) a niektorých predmetov v ostatných triedach. Ojedinele bolo príčinou neodborného vyučovania doplnenie predmetu do úväzku učiteľa. V 1 G bol nesprávne zaradený zahraničný lektor, ktorý neabsolvoval vysokoškolské vzdelanie 2. stupňa a nemal odborné predpoklady na výkon funkcie školského psychológa.

Vo **výkone štátnej správy v prvom stupni a rozhodovaní v súkromných a cirkevných školách** sa prejavila v rozhodnutiach riaditeľov viacerých gymnázií nekompetentnosť (22 %). Najčastejšími nedostatkami boli neúplné rozhodnutia (chýbajúce odôvodnenie, chýbajúce poučenie, neuvedená možnosť preskúmania súdom), rozhodnutia s nesprávnou citáciou všeobecne záväzných právnych predpisov, alebo rozhodnutia vydané nad rámec kompetencií. V 1 G (Trnavský kraj) riaditeľ vydal rozhodnutie o podmieničnom vylúčení žiaka napriek tomu, že plnil povinnú školskú dochádzku.

Organizácia prijímacieho konania bola zabezpečená takmer vo všetkých školách podľa platných právnych predpisov (98 %). Forma, rozsah a obsah prijímacej skúšky a tiež kritériá prijímania boli prerokované na zasadnutiach pedagogickej rady a po vyjadrení rady školy a schválení počtu tried a žiakov 1. ročníkov zriaďovateľom boli ustanovené prijímacie komisie. V rozpore so školským zákonom postupovali v G (Prešovský kraj), kde nejednoznačne určili jednotné kritériá prijímania na vzdelávanie, prijali uchádzačov v druhom kole bez prijímacej skúšky a zaslali rozhodnutia o prijatí pred termínom konania prijímacej skúšky v 2. termíne.

Riaditelia väčšiny škôl využívali poradnú a kontrolnú funkciu pedagogickej rady a predmetových komisií (PK) na zabezpečenie jednotného postupu vo výchove a vzdelávaní. **Poradné orgány** niektorých škôl, najmä PK, nevenovali dostatočnú pozornosť analýze výchovno-vzdelávacej činnosti a následnému uplatňovaniu opatrení, vzájomnej výmene skúseností a poznatkov, kontrolnej funkcii a uplatňovaniu efektívnych metód a postupov v edukačnom procese (19 %). Pozitívom bola ojedinelá maximálna a efektívna súčinnosť niektorých PK alebo zriadenie ďalších poradných orgánov.

Vnútorný systém kontroly a hodnotenia

Vnútorný systém hodnotenia a klasifikácie žiakov bol uvedený vo všeobecnej rovine cieľov a foriem ako súčasť ŠkVP, s výnimkou 3 G a spravidla bol podrobnejšie rozpracovaný v samostatných dokumentoch (klasifikačný poriadok, interné smernice) alebo v UO. Vypracovanie systému hodnotenia a klasifikácie žiakov nemalo vždy požadovanú úroveň. Jeho prerokovanie a odsúhlasenie na zasadnutí poradných orgánov sa v časti škôl nerealizovalo (24 %) a žiaci s ním neboli vždy oboznámení (10 %). Možno vyzdvihnúť snahu niektorých škôl o objektivizáciu hodnotenia a klasifikácie písaním tzv. zriaďovateľských testov s opisom miery ich vplyvu na celkové hodnotenie, systematickú podporu sebahodnotenia žiakov ako prostriedku rozvoja osobnosti žiaka, alebo jednotné vypracovanie zadaní písomných prác a testov niektorými PK. Výrazné nedostatky sa prejavili v absencii kontroly dodržiavania systému hodnotenia a klasifikácie žiakov vedúcimi zamestnancami škôl (41 %) a v uplatňovaní neplatných stupňov známok. Riaditelia G vnútorný systém hodnotenia a klasifikácie žiakov schválili a v prípade mimoriadneho zhoršenia prospechu, dochádzky alebo správania žiaka informovali zákonných zástupcov.

Školskí inšpektori pri komplexných inšpekciách sledovali aj dochádzku žiakov do školy so zameraním na plnenie povinnej školskej dochádzky (PŠD).

Tabuľka č. 1 *Prehľad o počtoch žiakov a neospravedlnenej absencii*

	Počet
Kontrolované školy	29
Žiaci dennej formy štúdia	9 466
Neospravedlnené hodiny (druhý polrok školského roku 2012/2013)	1 209
Žiaci plniaci PŠD, ktorí neospravedlnene vynechali viac ako 15 vyučovacích hodín v mesiaci	3
Zaslané oznámenia príslušnému orgánu štátnej správy o žiakoch, ktorí neospravedlnene vynechali viac ako 15 vyučovacích hodín v mesiaci	3

Súčinnosť škôl a orgánov štátnej správy vyústili v prípade 2 žiakov do čiastočného zlepšenia dochádzky a u 1 žiačky do úplnej nápravy plnenia povinnej školskej dochádzky.

Všetky kontrolované školy mali vypracovaný **vnútorný systém kontroly a hodnotenia zamestnancov**. Plán kontrolnej činnosti stanovoval stratégie, nástroje, metódy a formy kontroly vo väčšine škôl. Kontrolná činnosť bola v značnej miere formálna, vedúci zamestnanci až v 69 % G nevykonávali analýzu výsledkov a najmä nekontrolovali plnenie opatrení na odstránenie zistených nedostatkov (72 %), čo vo viacerých G viedlo k dlhodobému pretrvávaniu tých istých nedostatkov. Výrazné rezervy boli v kontrolnej činnosti PK. Negatívnym javom boli aj zistenia, že vedúci zamestnanci nie vždy dokázali vyšpecifikovať oblasti edukačnej činnosti, v ktorých bola kontrola najviac potrebná a nezvolili efektívny a adekvátny spôsob kontroly. Možno konštatovať, že fungovanie vnútorného systému kontroly a hodnotenia bolo najslabším článkom pedagogického riadenia.

Klíma a kultúra školy

Veľmi dobrú úroveň hodnotenia dosiahli sledované G v oblasti **klímy a kultúry školy** (94 %). Na vytváraní takejto klímy sa podieľal empatický prístup učiteľov a slušné vystupovanie žiakov a esteticky a funkčne upravené prostredie škôl, ktoré poskytovalo pocit bezpečia. Klímu ako dobrú hodnotilo v dotazníkoch 72 % učiteľov. Žiaci sa zapájali do národných a medzinárodných projektov a do školských i mimoškolských aktivít, rozvíjali kontakty s inými organizáciami, inštitúciami a školami, vrátane zahraničia. Svoju činnosť realizovali najmä v oblasti ekológie, vedy, informačných technológií, kultúry a športu. Vydávali školský časopis (76 %), sami organizovali rôzne aktivity. Na podujatia organizované školami niekedy pozývali rodičov s cieľom upevňovať spoluprácu a utužovať

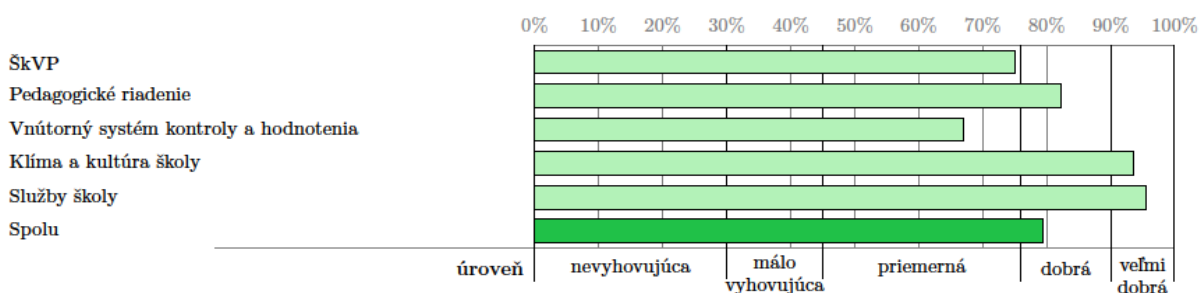
pocit spolupatričnosti a hrdosti na školu. Sociálne cítenie preukazovali zapájaním sa do rozmanitých humanitárnych a charitatívnych aktivít. Vďaka systematickej spolupráci s pedagógmi žiaci dosahovali neraz vynikajúce výsledky v súťažiach na celoslovenskej úrovni. Spolupráca medzi školou a rodičmi bola veľmi dobre rozvinutá (96 %).

Služby školy

Služby školy patrili k výrazne pozitívnym stránkam riadenia a boli na veľmi dobrej úrovni. Na školách boli ustanovení výchovní poradcovia zabezpečujúci poradenstvo pre žiakov i učiteľov. Riešili osobnostné aj vzdelávacie problémy žiakov, poskytovali poradenstvo v oblasti profesijnej orientácie, sledovali adaptačný proces žiakov 1. ročníka a niektorí diagnostikovali sociálne vzťahy v triedach. Pozornosť venovali aj spolupráci so zákonnými zástupcami žiakov. Výchovné poradenstvo poskytovalo konzultačné služby pedagogickým zamestnancom najmä v oblasti prevencie a metodiky, menej v oblasti kariérneho rastu. V starostlivosti o žiakov so ŠVVP školy dlhoročne spolupracovali s odbornými zamestnancami poradenských zariadení. S veľkým záujmom (95 %) sa stretala práca v záujmových útvaroch poskytujúcich rôznorodú škálu činností a aktivít umožňujúcich rozvíjať vedomosti a zručnosti žiakov v rámci výchovy mimo vyučovania. Ojedinele tento záujem v priebehu školského roka alebo postupom žiakov do vyšších ročníkov klesal.

Riadenie školy bolo na dobrej úrovni.

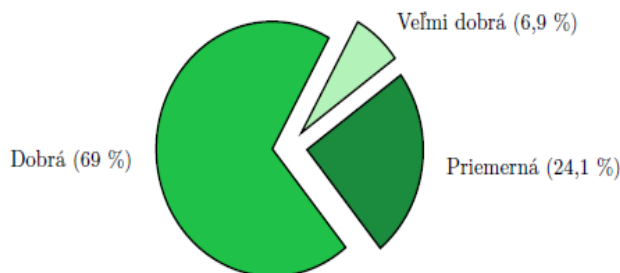
Graf č. 3 Riadenie školy (29 G)

Podmienky výchovy a vzdelávania

Vytvorené podmienky výchovy a vzdelávania umožňovali realizovať výchovno-vzdelávacie proces v súlade so zámermi zadanými v ŠkVP. Na veľmi dobrej úrovni boli v 2 subjektoch (Bratislavský a Košický kraj), v 20 G dosiahli dobrú úroveň a v 7 subjektoch boli hodnotené na priemernej úrovni.

Graf č. 4 Percentuálny pomer výsledkov hodnotenia podmienok výchovy a vzdelávania

Pozitívne zistenia z kontrolovaných škôl v oblasti podmienok výchovy a vzdelávania

- využitie priestorov škôl vo vyučovacom i mimo vyučovacom čase
- zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia žiakov pri výchovno-vzdelávacích činnostiach

- personálne zabezpečenie procesu výchovy a vzdelávania
- organizácia vyučovania

Negatívne zistenia z kontrolovaných škôl v oblasti podmienok výchovy a vzdelávania

- nevyužívanie didaktickej techniky a prostriedkov IKT vo vyučovaní napriek dobrej vybavenosti škôl

Personálne podmienky

Pozitívnu stránkou v podmienkach výchovy a vzdelávania bolo **personálne zabezpečenie** škôl. Kvalifikačné predpoklady a požiadavky na výkon riadiacej funkcie spĺňalo 96 % riaditeľov a 90 % vedúcich pedagogických zamestnancov, niekoľkí sa zúčastňovali prebiehajúceho funkčného vzdelávania. V subjekte v Bratislavskom kraji, v ktorom riaditeľ nemal ukončené funkčné vzdelávanie ani sa nezúčastňoval prebiehajúceho, sa vyskytlo aj nedodržanie priamej vyučovacej povinnosti 2 vedúcimi pedagogickými zamestnancami. Štátna školská inšpekcia uložila subjektu opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov.

Riaditelia škôl podporovali odborný rast pedagogických zamestnancov a s výnimkou 1 G mali všetky vypracované ročné plány kontinuálneho vzdelávania, v ktorých dominovali ciele a priority škôl, zriedkavo sa vyskytlo uprednostňovanie osobných vzdelávacích preferencií pedagógov. Ojedinele riaditelia nevyužili potenciál ukončeného vzdelávania učiteľa na jeho ustanovenie do funkcie koordinátora.

Interné vzdelávanie sa zameriavalo najmä na modernizáciu vyučovania a využívanie informačných technológií v edukačnom procese. Pozitívom bolo interné vzdelávanie v 1 subjekte, ktoré realizovala riaditeľka školy formou školení k aktuálnym témam a zmenám v právnych predpisoch. Otvorené vyučovacie hodiny a výmena poznatkov a skúseností z externého vzdelávania a samovzdelávania bola metodickými orgánmi realizovaná nedostačujúco (55 %).

Priestorové podmienky

Vnútorne a vonkajšie priestory škôl umožňovali realizovať ŠkVP v 83 % škôl a ich úroveň možno hodnotiť ako dobrú. Výchova a vzdelávanie prebiehali v klasických aj v odborných učebniach a v laboratóriách pre prírodovedné predmety a cudzie jazyky. Školy v rôznej miere disponovali multimediami učebňami. Vnútorne priestory boli účelne zariadené (nie vždy moderným vybavením), esteticky upravené a motivovali žiakov k vyučovacím i mimo vyučovacím aktivitám. Vonkajšie priestory neboli vybudované v 21 % škôl. V 3 G chýbali vlastné telocvične na kvalitné vyučovanie TV/TŠV, niekde museli kapacitne nevyhovujúce telocvične dopĺňať prebudovanými priestormi v suterénoch alebo iných častiach budov. Zriedkavejšie chýbali aj odborné učebne. Neuspokojivou sa javí absencia jazykového laboratória v G s bilingválnymi triedami a skutočnosť, že v 1 G nevyužívali tenisové kurty a atletickú dráhu. Prednosťou športovo zameraného gymnázia v Trenčianskom kraji boli nadštandardné interiérové a exteriérové priestory (relaxačná a masážna miestnosť, sauna, vírivka, atletický tartanový štadión, ihrisko s pieskom na plážový volejbal). Prínosom v inom G (Trnavský kraj) boli v rámci projektu získané moderné učebné pomôcky, prostriedky informačnej a komunikačnej techniky (IKT) a sprístupňovanie obsahu vybraných tematických celkov niektorých predmetov na webovom sídle školy e-learningovou formou. Pozitívom na viacerých školách boli tiež vytvorené oddychové zóny pre žiakov i učiteľov. Analýza rozvrhov a prevádzkových poriadkov škôl ukázala, že využitie priestorov škôl v edukačnom procese i na mimo vyučovacie aktivity bolo efektívne (93 %). Upravené vstupné a učebné priestory umožňujúce bezbariérový prístup zdravotne znevýhodneným (ZZ) žiakom mali len v približne tretine škôl. Vedenie 1 G zabezpečilo výt'ah a špeciálnu lavicu pre 1 žiaka a samostatnú miestnosť pre jeho asistentku.

Materiálno-technické podmienky

Vybavenie materiálno-technickými prostriedkami, ktoré výrazne ovplyvňujú kvalitu vyučovacieho procesu, bolo podľa zistení školskej inšpekcie na dobrej úrovni. V oblasti zabezpečenia škôl učebnicami sa prejavil nedostatok (34 %) predovšetkým moderných a požiadavkám Spoločného európskeho referenčného rámca vyhovujúcich učebníc jazykov, ktoré si často žiaci zakupovali z vlastných zdrojov. Chýbajúce učebnice niektorých ďalších predmetov vyučujúci nahrádzali inými (často vlastnými) učebnými textami, pracovnými listami, prezentáciami alebo výukovými programami. Zriedkavejšie sa využívali digitálne učebnice (eAktovka).

Vybavenosť mapami, CD nahrávkami, laboratórnym zariadením, ďalšími učebnými pomôckami (85 %) a funkčnou didaktickou technikou (90 %) bola dobrá. Viaceré učebne disponovali mobilným alebo zabudovaným dataprojektorom a interaktívnou tabuľou. Súčasťou všetkých škôl boli učebne IKT a žiaci i pedagógovia mali prístup k internetu poväčšine aj mimo učební IKT. Školy prispievali ojedinele k rozvíjaniu digitálnej gramotnosti žiakov tiež tým, že im bezplatne poskytli notebooky aj na používanie doma (Banskobystrický kraj). V ŠkVP väčšina subjektov bolo rozvíjanie kľúčových kompetencií v oblasti digitálnej gramotnosti jednou zo stanovených priorít. Rovnako i vzdelávanie pedagógov sa sústreďovalo na modernizáciu vyučovania a využívanie IKT vo vyučovaní. Napriek tomu kontrola preukázala, že využívanie didaktickej techniky a prostriedkov IKT výrazne zaostávalo (29 %). Učebné pomôcky sa vo vyučovacom procese uplatňovali na 86 % vyučovacích hodín.

Pre žiakov so ZZ mali školy dostatok kompenzačných pomôcok a umožňovali im využívať tiež vlastné.

Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia v škole

Zaisteniu bezpečnosti a ochrany zdravia stanovením pravidiel v školskom poriadku venovali školy (s výnimkou 1 G) veľkú pozornosť. Školské poriadky obsahovali podrobnú úpravu vzťahov medzi žiakmi a pedagogickým personálom, určovali práva a povinnosti žiakov, napriek tomu neboli vždy komplexne vypracovaným dokumentom. Menej dôsledne (76 %) vymedzovali povinnosti zákonných zástupcov žiakov, v niektorých chýbali ustanovenia týkajúce sa úpravy podmienok na zaistenie ochrany pred diskrimináciou a šikanovaním (21 %) alebo nemali vymedzené opatrenia proti šíreniu legálnych a nelegálnych drog (14 %). Boli vydané a prerokované v orgánoch školskej samosprávy a zverejnené v triedach, vo vestibuloch alebo na chodbách škôl a na ich webových sídlach. Žiaci sa s nimi oboznámili na triednických hodinách, spravidla na začiatku školského roka. Výrazne negatívnym bolo zistenie, že v subjekte v Trnavskom kraji školský poriadok stanovoval povinnosť žiakom starším ako 14 rokov vykonávať raz za polrok v čase vyučovania službu na vrátnici, čo bolo v rozpore so základným poslaním vzdelávania a zaistením ich bezpečnosti.

Všetky G mali ustanovených koordinátorov prevencie, ktorí rozpracovali a organizovali preventívno-výchovné aktivity zamerané na plnenie úloh národných programov. Výrazným pozitívom bolo zaraďovanie problematiky bezpečnosti a šikanovania na rokovania triednych aktívov rodičov na niektorých školách a cielený výber triednych kolektívov v 1 G na besedy a prednášky s témou prevencie so zámerom zlepšovať sociálne vzťahy v triedach. Nedostatkom bolo, že v neceljej tretine škôl (28 %) sa nezaoberali monitorovaním správania žiakov, čo neumožňovalo rozvíjať prevenciu negatívnych javov a príznakov šikanovania. Z dotazníkov zadaných školskou inšpekciou vyplynulo, že väčšina žiakov (88 %) má v škole pocit bezpečia.

Žiacke školské rady (ŽŠR) sa angažovali v spolupráci s vedeniami škôl v rôznej miere, ich návrhy, podnety a pripomienky vedenia škôl v rámci možností akceptovali (83 %). Zaangažovanosť funkčných ŽŠR v otázkach výchovy a vzdelávania pomáhala rozvíjať a upevňovať priaznivú školskú atmosféru. Činnosť ŽŠR sa prejavovala najmä v organizovaní rôznych podujatí a zbierok, ojedinele sa ich členovia zapájali do aktivít mestského

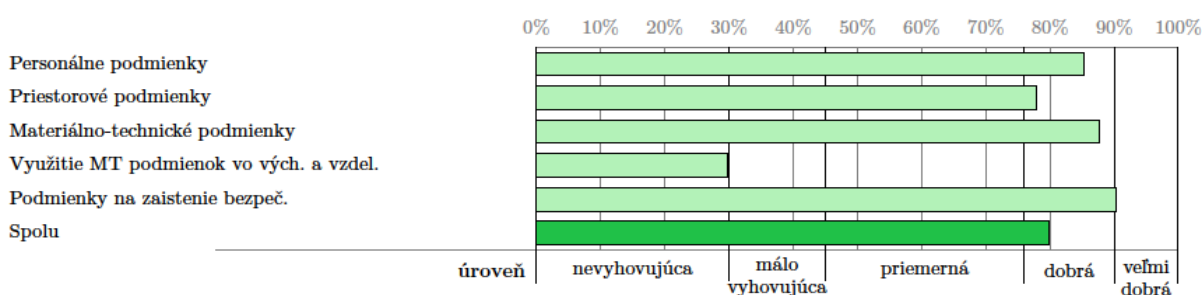
študentského parlamentu (Trnavský kraj). Spolupráca s koordinátormi prevencie nebola na postačujúcej úrovni, až 38 % členov ŽŠR nevedelo, kto vykonával na škole funkciu koordinátora prevencie.

Vytvorenie takej organizácie vyučovania, ktorá reflektovala psychické, hygienické a fyziologické potreby žiakov, prispievalo k umocňovaniu dobrej pracovnej klímy. V rozvrhoch hodín sa dodržiaval začiatok a koniec vyučovania, zistili sa čiastočné nedostatky v organizácii prestávok a ojedinele nebol dodržaný stanovený denný počet vyučovacích hodín. V školách sa nachádzali bufety alebo nápojové automaty, žiaci i pedagogickí zamestnanci mali možnosť stravovať sa v školských jedálňach.

S výnimkou 1 G všetky viedli kompletnú dokumentáciu o organizovaní hromadných školských akcií s poučením žiakov o bezpečnosti a vyhotovovali dôslednú evidenciu úrazov.

Podmienky výchovy a vzdelávania boli na dobrej úrovni

Graf č. 5 Podmienky výchovy a vzdelávania (29 G)

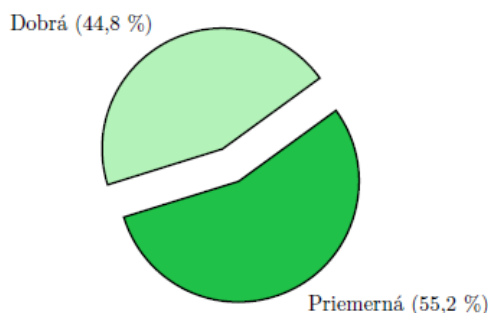

Priebeh a výsledky výchovy a vzdelávania

Školská inšpekcia kontrolovala stav a úroveň vyučovania a učenia sa 1 029 hospitáciami jednotlivých vyučovacích predmetov zaradených vo vzdelávacích oblastiach jazyk a komunikácia, matematika a práca s informáciami, človek a spoločnosť, človek a hodnoty, človek a príroda a zdravie a pohyb. Školy navštevovalo 9 446 žiakov, z ktorých bolo 330 žiakov so ŠVVP (ZZ 120, s nadaním 206).

Výchovno-vzdelávací proces bol na sledovaných G na priemernej úrovni, žiadne G nedosiahlo veľmi dobrú ani málo vyhovujúcu alebo nevyhovujúcu úroveň, 13 G malo dobrú úroveň. Vyučujúci sprístupňovali obsah učebnej témy na 98 % hodín v súlade s UO. Jasnosť a jednoznačnosť v definovaní vzdelávacích cieľov sa nedarilo vždy naplniť (78 %). Pedagógovia zohľadňovali individuálne vzdelávacie potreby žiakov so ŠVVP, menej boli rešpektované rozdielne učebné štýly a vzdelávacie schopnosti jednotlivcov. Zjednocujúcim pozitívom výchovno-vzdelávacieho procesu bola priaznivá atmosféra a vzájomný rešpekt v interpersonálnej komunikácii, čo iniciovalo aktivitu a záujem žiakov. Osvojovanie nových poznatkov, ktoré pedagógovia sprístupňovali zrozumiteľne, overovali ústnou i písomnou formou najmä v úvodnej fáze vyučovacích hodín, rezervy boli v upevňovaní poznatkov vo finálnej fáze. Nedostatočné sa javilo málo frekventované podnecovanie na hodnotenie vlastných výkonov a výkonov spolužiakov ako prostriedku na rozvíjanie hodnotiacich kompetencií a sebareflexie. Pozitívom bolo rozvíjanie pracovných návykov s dôrazom na správnu organizáciu práce, jej ukončenie v dohodnutom čase a udržiavanie poriadku a čistoty. Pre výchovno-vzdelávací proces príznačne slabé uplatňovanie didaktickej techniky (36 %) a prostriedkov IKT (17 %) výrazne eliminovalo možnosti rozvíjania digitálnych zručností žiakov a nevytváralo priestor pre posilňovanie názornosti vyučovania.

Graf č. 6 Percentuálny pomer výsledkov hodnotenia škôl *priebehu výchovy a vzdelávania*

Pozitívne zistenia z jednotlivých hospitovaných hodín

- priaznivá atmosféra a vzájomný rešpekt žiakov a pedagógov
- aktivita a záujem žiakov
- rozvíjanie pracovných návykov a zručností žiakov

Negatívne zistenia z jednotlivých hospitovaných hodín

- nerozvíjanie hodnotiacich a sebahodnotiacich kompetencií
- nediferencovanie úloh a činností s ohľadom na odlišné schopnosti a učebné štýly žiakov

Vo vzdelávacej oblasti **jazyk a komunikácia** boli vykonané hospitácie (379) v predmetoch *slovenský jazyk a literatúra, slovenský jazyk a slovenská literatúra, maďarský jazyk a literatúra, prvý cudzí jazyk, druhý cudzí jazyk* (CUJ), *literárny seminár a seminár zo slovenského jazyka*. Sprístupňovanie nových poznatkov s jednoznačným definovaním cieľov sa realizovalo jasným a zrozumiteľným spôsobom na väčšine sledovaných hodín. Učitelia slovenského jazyka a literatúry svoju pozornosť prioritne zameriavali na rozvíjanie čitateľskej gramotnosti, pričom na priebežnú spätnú väzbu uplatňovali zisťovacie, doplňovacie aj divergentné otázky. Zdrojmi informácií boli často okrem učebníc a pracovných listov, vlastné učebné texty, úryvky z literárnych diel, obrázky, textové kartičky, kartičky na rolové hry, mapy alebo slovníky, najmä na hodinách CUJ. Žiakom zadávali reproduktívne, aplikačné a menej často tvorivé úlohy smerujúce k interpretačno-hodnotiacej práci s textom, ktoré viedli k vyjadreniu podstatných informácií a myšlienok alebo autorovho zámeru. Používali rôznorodé metódy a postupy vo vyučovaní, sporadicky uplatňovali didaktické hry. Uplatňovanie interaktívnych vyučovacích metód (pojmová mapa, brainstorming) bolo zriedkavejšie. Prostredníctvom hľadania vzťahov medzi poznatkami a javmi osvojenými aj v iných predmetoch rozvíjali poznávacie a učebné kompetencie. Na stimuláciu aktivity žiakov používali slovné povzbudzovanie a priebežné verbálne hodnotenie, menej klasifikáciu. Dominovala frontálna práca, práca vo dvojiciach a skupinách sa uplatňovala viac vo vyučovaní CUJ pri upevňovaní lexiky a gramatiky preberaných tém a pri nácviku jazykovej pohotovosti, čo prispievalo k podpore sociolingvistických kompetencií žiakov. Pozitívom bolo podnecovanie k argumentácii, kritickému mysleniu a uplatňovaniu praktických skúseností v rámci preberaných tém. Kladne možno hodnotiť aj snahu o podporovanie jazyka národnostných menšín a ich tradícií porovnávaním výslovnosti pri čítaní ukážok v ukrajinskom a rusínskom jazyku a súbežného korigovania výslovnosti v slovenčine. Ojedinele učitelia využívali aj výukový softvér a zadávali domáce úlohy, projekty a linky s on-line cvičeniami prostredníctvom internetu cez triedne e-mail. Žiaci sa usilovali prejavovať svoje vedomosti, v ich jazykovom prejave sa niekedy vyskytovali neadekvátne a logicky i štylisticky nesprávne formulácie. Nesprávne odpovede často využívali na hľadanie správnych riešení. Niektorí žiaci sa zapájali do rozhovorov v druhom CUJ napriek uvedomovaniu si nedostatkov v gramatickej a lexikálnej vybavenosti. Nesprávna

výslovnosť objavujúca sa vo vyučovaní CUJ nebola vždy korigovaná. Svoje postoje, názory a citové prežívanie žiaci prejavovali najmä pri interpretácii umeleckých textov.

Nedostatočné podnecovanie na hodnotenie žiackych výkonov (31 %) a zriedkavé príležitosti na rozvíjanie zručností žiakov v oblasti IKT (13 %) patrili k slabým stránkam vyučovania. Slabou stránkou bolo tiež nedostatočné diferencovanie úloh žiakom s podstatne vyššími jazykovými znalosťami vzhľadom na ich dlhodobý pobyt v zahraničí, ktoré viedlo k nevyužitiu rozvojového potenciálu týchto žiakov v 1 G (Trnavský kraj). Neodbornosť vyučovania druhého CUJ neumožňovala rozvíjať komunikačné kompetencie a zručnosti na požadovanej úrovni v inom subjekte. Za negatívne možno považovať ojedinelé zistenie výberu neprimerane náročného textu prezentovaného bez predchádzajúcej lexikálnej prípravy alebo poskytnutia slovníkov. *Stav a úroveň vyučovania a učenia sa predmetov vzdelávacej oblasti jazyk a komunikácia boli na priemernej úrovni.*

V predmetoch **fyzika, chémia a biológia** vo vzdelávacej oblasti **človek a príroda** (246 hospitácií) bol dôraz kladený na prepájanie vedomostí s reálnym životom a dodržiavanie bezpečnostných predpisov, predovšetkým pri manuálnych činnostiach, ktorými pedagógovia rozvíjali praktické návyky žiakov. Uplatňovali pri nich rozmanité učebné pomôcky. Žiaci dokázali primerane pracovať s učebnicami, tabuľkami, grafmi, meracími prístrojmi, modelmi, prírodninami ap. Nové poznatky učiteľia sprostredkovali na takmer polovici hospitovaných vyučovacích hodín (49 %) počítačovými prezentáciami spracovanými zväčša svojpomocne. Sprístupňovaniu nového učiva predchádzala verifikácia nadobudnutých vedomostí, realizovaná zväčša formou frontálneho ústneho skúšania. Pokyny učiteľov žiaci rešpektovali a dodržiavali správne pracovné postupy. Prejavili schopnosť riešiť aj náročnejšie úlohy, fakty integrovať, analyzovať a zdôvodňovať fyzikálne javy, chemické procesy a interpretovať deje prebiehajúce v živej i v neživej v prírode. Zážitkové vyučovanie poskytovali demonštračné pokusy vo fyzike a chémii, v biológii sa popri klasickom výklade uplatňoval aj výukový program Planéta vedomostí. Niektorí žiaci ovládali prácu s interaktívnou tabuľkou. Pozitívom bolo využitie tabletov/iPad-ov a virtuálneho fyzikálneho laboratória (aplikovanej Xperice HD) vo fyzike v 1 G (Banskobystrický kraj). Výber úloh pomáhal rozvíjať vyššie myšlienkové procesy (62 %), spätná väzba bola zabezpečovaná vo všetkých fázach vyučovacieho procesu. Pri zdôrazňovaní praktického využitia teoretických vedomostí v riešení zadania učiteľa nezabudli prepájať výsledky s dopadmi na životné prostredie. Komunikačné a sociálne kompetencie boli posilňované praktickými činnosťami, kedy žiaci aktívne diskutovali a vzájomne spolupracovali. Kladne možno hodnotiť aj efektivitu vyučovania a učenia sa v predmete biológia (organizačne kvalitne pripravené a realizované skupinové vyučovanie) a chémia (riešenie náročných aplikačných a problémových úloh) v inom G (Trenčiansky kraj).

Nedelenie žiakov na skupiny pri praktických cvičeniach a laboratórnych meraniach z fyziky neumožnilo zaistiť bezpečnosť a ochranu zdravia žiakov v 1 subjekte (Trenčiansky kraj). *Stav a úroveň vyučovania a učenia sa predmetov vzdelávacej oblasti človek a príroda boli na dobrej úrovni.*

Proces výchovy a vzdelávania sa vo vzdelávacej oblasti **človek a spoločnosť** sledoval na hospitovaných hodinách (133) predmetov **dejepis, občianska náuka a geografia**. Všetky sledované hodiny sa vyznačovali priaznivou pracovnou atmosférou vďaka prístupu pedagógov a primeranej motivácii prebúdajúcej prirodzený záujem a aktivitu žiakov. Učiteľia sprístupňovali poznatky rôznorodým spôsobom prihliadajúc na vzťahy príčiny a následku javov a udalostí, pri rozlišovaní úloh a činností menej rešpektovali rozdielne vzdelávacie schopnosti žiakov (40 %). V zadávaných úlohách prevažovali úlohy na zapamätanie a aplikáciu, analyticko-syntetické úlohy a zadania s využívaním logického a kauzálneho myslenia a tvorivosti boli pomerne časté (70 %). Vysoká miera využívania medzipredmetových vzťahov na ucelené chápanie javov prispievala k objektívnejšiemu poznávaniu skutočností. Menej časté hodnotenie klasifikáciou bolo kompenzované frekventovaným verbálnym hodnotením, pochvalami a motivovaním k ďalšej činnosti.

Na hodinách dejepisu žiaci veľmi často a spontánne prejavovali svoje humanistické cítenie a vyjadrovali názory a postoje pri posudzovaní historických udalostí. V triedach bilingválneho štúdia učitelia prispôbovali sprístupňovanie učiva i tempo práce úrovni cudzojazyčných schopností žiakov. Žiaci dokázali správne argumentovať a aplikovať svoje poznatky aj z iných zdrojov ako učebnice (encyklopédie, odborná literatúra, denná tlač, obrazové mapky, reprodukcie historických listín, grafy, schémy, zemepisné krížovky). Vyjadrovali sa aktívne, v odpovediach požívali odbornú terminológiu zväčša správne. Uplatňovanie variabilných foriem a metód práce na niektorých G (heuristický rozhovor, problémové vyučovanie, projektové vyučovanie) a využitie didaktickej techniky vyvolávali záujem a zvyšovali dynamiku hodín. Prostriedky IKT boli uplatňované vo vyučovaní v menšej miere, najviac pri prezentácii nového učiva vyučujúcimi. Neodborné vyučovanie geografie sa prejavilo v absencii definovania výsledných očakávaní, v nejasnej formulácii výchovno-vzdelávacích cieľov a vo voľbe neprimeraných metód a foriem vyučovania (diktovanie poznámok), čo malo za následok nízky záujem a slabé výsledky žiakov v 1 subjekte. *Stav a úroveň vyučovania a učenia sa predmetov vzdelávacej oblasti človek a spoločnosť boli na dobrej úrovni.*

Vzdelávacia oblasť **človek a hodnoty** bola kontrolovaná v predmete **náboženstvo** (6 hospitácií). Učitelia sprístupňovali poznatky výrazne zrozumiteľným spôsobom s aktívnym zapájaním sa žiakov do činností, podnecovali ich reflexiu a záujem, vyžadovali tvorivé divergentné riešenia, prevažne s úspešným výsledkom. Efektívne prepájali prvky výchovného pôsobenia v škole, rodine a pri liturgii. Žiaci pri práci s učebnými pomôckami preukazovali len priemerné pracovné zručnosti. Vedenie žiakov ku spracovaniu a dokončeniu úloh v dohodnutom čase si vyžaduje zlepšenie. *Stav a úroveň vyučovania a učenia sa vo vzdelávacej oblasti človek a hodnoty boli na dobrej úrovni.*

Vzdelávaciu oblasť **matematika a práca s informáciami** sledovali školskí inšpektori na 259 vyučovacích hodinách predmetov **matematika a informatika**. Obsah vyučovacích hodín **matematiky**, ktorý korešpondoval s UO, bol jednoznačne a zrozumiteľne sformulovaný do cieľov vyučovania a očakávaných výkonov žiakov na 77 % vyučovacích hodín. Učitelia zabezpečovali spätnú väzbu ústnou alebo písomnou formou v priebehu celej vyučovacej hodiny, nepochopenie matematických operácií alebo nesprávne postupy či riešenia analyzovali niekedy individuálne, častejšie s celou triedou/skupinou. Zadávali úlohy (s prevahou aplikačných) rôznej náročnosti, v menšej miere (39 %) ich diferencovali podľa individuálnych schopností, častejšie poskytovali dlhší čas na vypracovanie riešenia. Pri výklade učiva postupovali v duchu didaktických zásad od jednoduchých javov k zložitejším, adekvátne nadväzovali na nadobudnuté vedomosti, žiakov viedli k osvojovaniu algoritmov riešenia typových úloh. Úlohy zamerané na rozvoj nižších poznávacích funkcií riešili žiaci samostatne, pri úlohách podporujúcich vyššie myšlienkové procesy (zložitejšie rovnice, počítanie s mocninami, goniometrické funkcie) niekedy potrebovali pomoc učiteľa. Výnimočne boli príklady na domáce precvičovanie zadávané cez internet. V dôsledku prevahy vyžadovaných písomných riešení a odpovedí na aktívne vyjadrovanie nebol kladený dostatočný dôraz. Ojedinele sa vyskytlo mechanické odpisovanie riešení bez vyžadovania analýzy postupu riešenia. Na viac ako polovici hodín (52 %) mohli žiaci preukázať svoje zručnosti pri práci s IKT. Nedostatkom bolo zriedkavé používanie didaktickej techniky na podporu názornosti vyučovania a vytváranie správnych matematických predstáv.

Vyučovanie **informatiky** sa realizovalo vo všetkých školách v dobre vybavených odborných učebniach, ktoré umožňovali žiakom aktívne samostatne pracovať (okrem 1 G). Charakteristickou bola výrazne pracovná atmosféra s individuálnym prístupom k žiakom. Učivo s nie vždy jasne vytýčenými cieľmi (76 %) bolo spravidla sprístupňované formou prezentácie alebo demonštrácie pracovných postupov, pochopenie ktorých učitelia overovali najčastejšie frontálne. Úlohy umožňovali žiakom prejsť samostatnosť a kreativitu (práca s grafickým editorom Photo Shop, programová aplikácia Power Point). Pri riešení zadaní často v diskusii spoločne hodnotili rozdielne postupy, odôvodňovali ich výhody a nevýhody,

výsledky svojej práce predstavovali prezentáciami. Žiaci v 1 G mali k dispozícii teoretické poznatky z predmetu spracované výkladovou metódou na webovom sídle školy prostredníctvom softvéru Moodle. Zlepšenie si vyžaduje diferenciacia zadávaných úloh najmä vo vzťahu k žiakom s rozvinutejšími digitálnymi zručnosťami na efektívnejšie rozvíjanie ich potenciálu, frekventovanejšie uplatňovanie hodnotenia klasifikáciou a hodnotenia vlastných a spolužiakových výkonov. V 1 G (Trnavský kraj) neumožnili každému žiakovi samostatne pracovať na počítači, čo malo za následok u časti z nich mechanické vykonávanie činností. *Stav a úroveň vyučovania a učenia sa predmetov vzdelávacej oblasti matematika a práca s informáciami boli na priemernej úrovni.*

Vo vzdelávacej oblasti **zdravie a pohyb** sa sledoval výchovno-vzdelávací proces na hodinách *telesnej a športovej výchovy/športovej prípravy* (6). Správnou organizáciou a účelným využívaním náradia bola dosiahnutá efektívnosť cvičenia. Silnou stránkou bola profesionalita pedagógov a snaha o pestovanie celoživotného vzťahu žiakov k aktívnemu športovaniu. Diferencovanie fyzického zaťaženia a náročnosti pohybových aktivít v závislosti od rozdielnych dispozícií žiakov nebolo uplatňované v potrebnej miere.

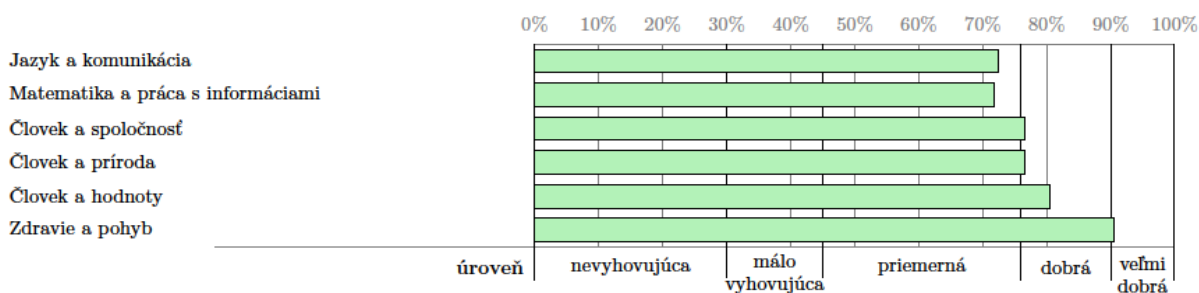
Pri realizácii komplexných inšpekcií školskí inšpektori kontrolovali tiež oslobodzovanie žiakov z vyučovania TV/TŠV a zriaďovanie skupín zdravotnej telesnej výchovy (ZTV).

Tabuľka č. 2 Počet žiakov oslobodených od vyučovania predmetu TV/TŠV

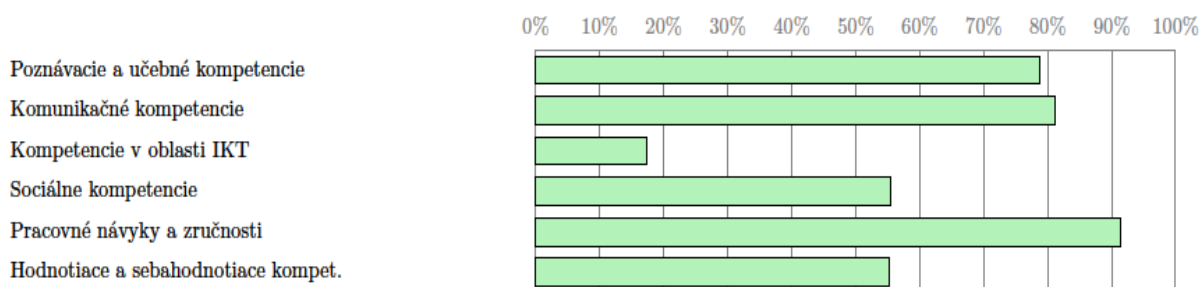
Žiaci oslobodení od vyučovania TV/TŠV:	Počet	%
čiastočne	98	1,10 %
úplne	431	4,49 %
spolu	529	5,58 %
Celkový počet žiakov	9 466	

V žiadnej z kontrolovaných škôl neboli zriadené skupiny ZTV. Dôvody ich nezriadenia boli organizačné problémy pri nízkych počtoch takýchto žiakov v jednotlivých triedach, nedostatok finančných prostriedkov a nekvalifikovanosť vyučujúcich pre vyučovanie ZTV, niekedy chýbajúca vlastná telocvičňa. *Stav a úroveň vyučovania a učenia sa predmetu telesná a športová výchova/športová príprava boli na veľmi dobrej úrovni.*

Graf č. 7 Stav a úroveň vyučovania a učenia sa

Graf č.8 Stav a úroveň rozvíjania kľúčových kompetencií

Záver

Všetky školy uskutočňovali výchovu a vzdelávanie podľa **školského vzdelávacieho programu**, ktorého štruktúra a vypracovanie nie vždy boli v súlade so štátnym vzdelávacím programom. Vlastné ciele výchovy a vzdelávania vychádzajúce prevažne z reálnych podmienok boli silnou stránkou základného dokumentu školy. Učebné plány niekedy nemali vypracované vlastné poznámky, vyskytlo sa porušenie školských predpisov v dodržaní týždenného počtu vyučovacích hodín alebo rozpor medzi deklarovanými skutočnosťami a realitou. Najslabšou stránkou školských vzdelávacích programov bolo rozpracovanie obsahových a výkonových štandardov do učebných osnov a realizácia prierezových tém s negatívnym dopadom na kvalitu vzdelávania a výchovy. Školy mali vypracovanú organizáciu prijímacieho konania a ukončovania štúdia na dobrej úrovni. Podmienky výchovy a vzdelávania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami boli zabezpečené, individuálne výchovno-vzdelávacie programy občas vykazovali nižšiu úroveň vypracovania.

Pozitívom boli vnútorné predpisy, pokyny a usmernenia vypracované vo všetkých školách, niekedy s nedostatkami v úplnosti a aktuálnosti. Slabšou stránkou **pedagogického riadenia** bola nedôslednosť a nesystematickosť vo vedení pedagogickej a inej dokumentácie. Vysoká zabezpečenosť odbornosti vyučovania (97 %) sa javila ako výrazne silná stránka. V rozhodnutiach vydaných riaditeľmi škôl sa našli nedostatky obsahového i formálneho charakteru. Činnosť členov poradných orgánov, najmä predmetových komisií, nevedla vždy k skvalitneniu vyučovacieho procesu, výrazné rezervy vykazovala v analýze výchovno-vzdelávacích výsledkov a vzájomnom odovzdávaní poznatkov a skúseností. Často formálne fungovanie vnútorného systému kontroly a hodnotenia bez analýzy zistení a prijímania opatrení na odstraňovanie nedostatkov malo negatívny vplyv na kvalitu edukačného procesu a bolo najslabšou zložkou oblasti riadenia. Priaznivú klímu školy charakterizovala spolupráca a rešpekt pedagógov a žiakov, tiež dobré vzťahy rodičov a školy. Na veľmi dobrej úrovni boli služby školy poskytujúce výchovné poradenstvo žiakom aj ich zákonným zástupcom a usmernenia pedagógom v oblasti prevencie a metodickej pomoci.

Oblasť **podmienok výchovy a vzdelávania** sa vyznačovala kvalifikovaným personálnym zabezpečením a podporou odborného rastu pedagogických zamestnancov v línii cieľov a zámerov školy. Kvalifikačné požiadavky na výkon riadiacej funkcie spĺňalo 96 % riaditeľov. Priestorové vybavenie škôl podporovalo celkovo dobré podmienky výchovy a vzdelávania aj vkusnou úpravou a účelným zariadením vnútorných priestorov a umožňovalo realizáciu školských vzdelávacích programov. Vstupné a vnútorné priestory boli bezbariérové upravené na menej ako polovici škôl (38 %). Chýbajúce učebnice pedagógovia často nahrádzali inými učebnými textami, čo ovplyvňovalo materiálno-technické podmienky vyučovania. Školy disponovali dostatkem učebných pomôcok. Napriek dobrej vybavenosti škôl didaktickou technikou a prostriedkami IKT bolo ich využívanie vo vyučovaní slabou stránkou. K silným stránkam patrilo zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia žiakov pri výchovno-vzdelávacích činnostiach napriek niekedy menej rozpracovaným opatreniam

proti diskriminácii, šikanovaniu a šíreniu drog a občasnej nesystematickosti v monitorovaní správania sa žiakov.

Výchovno-vzdelávací proces realizujúci sa v pozitívnej atmosfére prispievajúcej k napĺňaniu stanovených cieľov, sa uskutočňoval v súlade medzi témami, učebnými osnovami a vzdelávacími štandardami v polovici škôl. Pedagógovia podnecovali a systematickou spätnou väzbou kontrolovali učebnú činnosť žiakov. Ich poznávacie kompetencie rozvíjali s prevahou úloh na zapamätanie a aplikáciu, menej výberom úloh kritického a tvorivého myslenia. Výber úloh rôznej náročnosti, ako nástroj individuálneho prístupu k žiakom, sa neuplatňoval v dostatočnej miere. Pri práci venovali širší priestor využívaniu učebných pomôcok. Didaktická technika sa uplatnila na tretine hospitovaných hodín a prostriedky informačnej a komunikačnej techniky boli využívané v nedostatočnej miere (17 %). Pozitívom väčšiny hospitovaných vyučovacích hodín bolo rozvíjanie komunikačných kompetencií vytváraním stimulov na aktívne vyjadrovanie sa. Žiaci sa zapájali do diskusií so snahou prezentovať nadobudnuté poznatky a argumentmi podporovať svoje názory, postoje alebo riešenia úloh. K silným stránkam patrilo upevňovanie pracovných kompetencií, vedenie žiakov k osvojovaniu správnych postupov a ukončovaniu úloh v dohodnutom čase. V malom rozsahu bola výchovno-vzdelávacia činnosť pedagógov zameraná na rozvíjanie kompetencií žiakov k celoživotnému vzdelávaniu a budovaniu občianskych a sociálnych spôsobilostí, čo sa prejavilo v slabých zručnostiach v oblasti tímovej práce žiakov. Stav a úroveň pedagogického riadenia, procesu a podmienok výchovy a vzdelávania na gymnáziu bol v porovnaní s výsledkami z predchádzajúcich školských rokov porovnateľný s pretrvávajúcimi rovnakými nedostatkami.

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

- úroveň vypracovania učebných plánov a učebných osnov
- efektívnosť systému kontroly a hodnotenia
- zaangažovanosť predmetových komisií v intenciách skvalitňovania výchovno-vzdelávacieho procesu
- vytváranie príležitostí na rozvíjanie kľúčových kompetencií žiakov v oblasti hodnotiacich a sebahodnotiacich kompetencií, sociálnych spôsobilostí a digitálnych zručností

Opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov

Štátna školská inšpekcia uložila kontrolovaným subjektom prijať opatrenia na odstránenie nedostatkov k zisteným porušeniam všeobecne záväzných právnych a interných predpisov, uplatnila odporúčania, uložila opatrenia, alebo riaditeľom kontrolovaných subjektov uložila prijať opatrenia na skvalitnenie úrovne pedagogického riadenia, podmienok výchovy a vzdelávania a výchovno-vzdelávacieho procesu. Najviac opatrení sa týkalo nedostatkov v kontrolnej činnosti a vo vypracovaní a realizácii učebných osnov.

Odporúčania a podnety

Riaditeľom gymnázií

- vypracovať poznámky k učebným plánom s ohľadom na konkrétne podmienky školy
- zefektívniť kontrolný systém so zameraním na učebné osnovy, vzdelávaciu a kontrolnú činnosť predmetových komisií, rozvíjanie občianskych, sociálnych, hodnotiacich, sebahodnotiacich kompetencií a uplatňovanie didaktickej, informačnej a komunikačnej techniky vo vyučovacom procese

Metodicko-pedagogickému centru

- zameriavať ďalšie vzdelávanie pedagógov na rozvíjanie vyučovacích techník a stratégií stimulujúcich sebareflexiu a kooperáciu žiakov

Štátnemu pedagogickému ústavu

- poskytovať systematické poradenstvo k tvorbe učebných osnov
- informovať o zmenách uskutočňovaných v štátnych vzdelávacích programoch prehľadným a uceleným spôsobom
- doplniť špecifické poznámky k rámcovému učebnému plánu pre bilingválne gymnáziá k vyučovaniu druhého vyučovacieho jazyka a predmetov vyučovaných v druhom vyučovacom jazyku.